

A régiek tudtak spórolni

„Ami egy fületlen gombnál többet ér, az hasznos lehet!” – szinte hallom nagyanyám figyelmeztetését. Láttam, hogy milyen egyszerű, szinte puritán életet élt utolsó éveiben...

Ez a kendő már kiszolgál engem, amíg még a világon vagyok” – nézegette mama több évvel azelőtt vásárolt szövetkendőjét. Nem kapcsolta fel a villanyt, amikor a rózsafüzérjét morzsolta, – „mert imádkozni sötétben is lehet”. Vacsorára pirított grízt (búzadarát) készített, vízzel felengedve, egy pacedli (kis adag) szilvalekvárral. Kedvelt étel volt a hamisgulyás, ami attól hamis, hogy nem főtt benne hús. Mama a harisnyáit és a rékliét (kötött kabátka) gondosan megstoppolta. Az elvékonyodott ágynemű „javából” konyharuhát, portörülőt, felmosórongyot szabott. Jól emlékszem, hogy az arra járó „drótostóttal” megforasztatta lyukas fazekát, majd egy darabig alkudozott a

családi kassza kezelésében, azt most már soha nem fogom megtudni, de az biztos, hogy mind az öt gyerekkük a házasságkötés idejére a szokásos staffirung mellé kapott egy-egy ingatlant. Azon is elcsodálkoztam, amikor szüret idején édesapám a földön térdelve szedegette a lehullott szőlőszemeket a vödörbe, pedig nem is volt nagy borívó. De hát semmi nem mehetett kárba!

Feldhoffer Andrással beszélgettünk ebben a témában a takarékos budaörsiekről.

– Általában mindenki igyekezett hozzátenni a meglévőhöz, de azért akadt olyan is, aki avircsaftolta a vagyont, azaz elherdálta. Rosszul, felelőtlenül gazdálkodott. Ismerem ilyet én is – idézte fel András bácsi. – Az ilyeneket a budaörsiek nagyon elítélték.

Mindennel tudtunk takarékoskodni – folytatta – a vízzel már csak azért is, mert az akkori község nagyobb részén rossz vizet adtak a kutak. A tűzifát az erdőből gyűjtötték sokan, a szőlővenyigét is eltűzeltük a sparherdben. Az asszonyok az elkopott ruhákból a jó részt kivágva a gyerekeknek varrtak öltözéket. A cipőre nagyon kellett ám vigyázni!

Alig várta a mama, hogy

kaptunk. Aki a háborúk során megtapasztalta az éhínséget, az megbecsült minden falatot. Hát, ha mégis maradt resztl, azt megkapták az állatok. Főleg a húszas évek vége volt nyomorúságos a megélhetés, főleg az iparos réteg számára, az inflációs korszak.

A szerszámokat is meg kellett ám becsülni. Jó munkát csak megfelelő eszközökkel lehet végezni. A szerszámoknak fényesnek kellett lenni és nem rozsdásnak!

Míg az asszonyok a gyümölcsöt, tejet, tojást adták el, addig a gazdák vasárnaponként a bort árulták a pincéknél. Egy élelmes gazda úgy növelte a forgalmát, hogy 1 pengő befizetése után annyit ihatott a vendég, amennyit csak bírt. De közben nem hagyhatta el a pincét.

Anyai nagyapám – Winkler Mátyás – talpraesett, sikeres gazdálkodó hírében állt. Szegény sorsból indult, de talán éppen a takarékoságának, na és a szorgalmának köszönhette, hogy vitte valamire. A Törökugratónál lévő murvabányájából tucatnyi lovas kocsival hordatta a követ a mai Villányi út alapozásához. Azt tervezte, hogy más vállalkozóval karöltve épít egy villany-erőművet, egy áramfejlesztőt. A közvilágítást is előirányozták a községben. A betonlapok már elkészültek a kertben, de a papának ez a terve, a sok közül, nem vált valóra. A Pretória-vendéglő azonban jól működött. Nagyapa szakajtóban tartotta az aprópénzt.

„Élere tették” a pénzt a régiek, aztán földet vettek rajta, vagy kocsit, lovat. A Takarékszövetkezet is azért tudott eredményesen működni, mert a budaörsiek hordták be a megtakarított pénzüket. Aki meg hitelt vett fel nagyobb beruházásra, az pontosan visszafizette a részleteket.

Igaz, hogy a II. világháború után elveszett minden. A pénz is, a vagyron is. A kitelepített budaörsiek kint példamutató takarékoskodással jutottak néhány év alatt remek megélhetési körülmények közé.

Mondhatom, hogy a spórolás, a beosztás a vérünkben van.

STEINHAUSER KLÁRA

munkadíjon. Mivel nagyapám a vasútnál dolgozott, így a mamának is járt a szabadjegy. Kora hajnalban elvonatozott hát Győrbe, ott a piacon jó minőségű zöldséget vásárolt, majd kis haszonnal Pesten eladta. A receptes füzetében néhány sütemény leírásánál megjelölte: tojás nélkül! – De a mamának tojnak a tyúkjai – csodálkoztam. – Igen, de azt el lehet adni! – válaszolta. Így spórolt össze egy kis konyhapénzt. Hogy hogyan egyeztek meg a nagyapával a

meleg legyen az idő és mezítláb szaladhassunk. Nekünk jól menő fűszerüzletünk volt, jó módban éltünk. De akadtak családok, ahol sok száj kért kenyeret, bizony néha előbb elfogyott, és még nem készült el a friss. Olyankor, ha a kisgyerek este még éhes volt és kért, az édesanyja így szólt: –Psz! Már alszik a kenyér. Nem is dobtunk el belőle egy falatot sem. Mindent el kellett fogyasztani, amit a tányérunkra